

بسم الله الرحمن الرحيم

خزن الاسرار

نظم و تصانیف

براهن نام فرزانه اسلامی ستافت

سرشناسه: نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰ هـ، ۶۱۴ ق.

عنوان قرارداد: مخزن الاسرار

عنوان و نام پدیدآور: مخزن الاسرار / نظامی گنجوی: به اهتمام فرزانه اصلانی مناف

مشخصات نشر: تهران: آرادوار، ۱۳۹۲

مشخصات ظاهری: ۱۱۳ ص

شابک: 978-600-91566-2-7

وضعیت فهرست نویسی: فبا

موضوع: شعر فارسی قرن ۶ ق

سال انتشار: ۱۳۹۲ هـ: اصلانی مناف، فرزانه، ۱۳۶۵، مجردآورنده

رده بندی کنگره: ج ۱۳۹۲ ۵۱۳۱ PIR

رده بندی دهکده: ۸۱۱ / ۲۳

شماره ثبت کتابخانه ملی: ۳۳۶۴۶۸۱

آدرس فروش: خ کارگر جنوبی - جمهوری - برج مهستان - ط بنجم - واحد ۵۰۲

مرکز پخش: کیمیای سعادت ناشر: ۹۴۷۰۹۵ - همراه: ۰۹۱۳۱۳۶۸۳۳۳

مخزن الاسرار

نظامی گنجوی

به اهتمام: فرزانه اصلانی مناف

ناشر: آرادوار

ناظر فنی چاپ: سپهرداد نامی

صفحه آرای: نوین گرافیک ۶۶۴۱۳۳۲۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲

چاپ: آسمان

حق چاپ برای خانم فرزانه اصلانی مناف محفوظ است

شابک: ۹۷۸ ۶۰۰ ۹۱۵۶۶ ۲۷

فهرست مطالب

۵	پیشگفتار
۷	آغاز کتاب
۹	بخش ۱ - (مناجات اول) در سیاست و قهر یزدان
۱۱	بخش ۲ - (مناجات دوم) در بخشایش و عفو یزدان
۱۲	بخش ۳ - در نعت رسول اکرم
۱۳	بخش ۴ - در نعت ائمه اطهار
۱۷	بخش ۵ - در نعت ائمه معصومین
۱۸	بخش ۶ - در نعت ائمه مجتهدین
۱۹	بخش ۷ - در نعت ائمه صالحین
۲۱	بخش ۸ - در نعت ائمه سادات
۲۳	بخش ۹ - در مدح امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب
۲۴	بخش ۱۰ - در مدح امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب
۲۶	بخش ۱۱ - در خطاب زمینی و آسمانی
۲۸	بخش ۱۲ - در مقام و مرتبه بنی نامی
۲۹	بخش ۱۳ - گفتار در فضیلت سخن
۳۲	بخش ۱۴ - برتری سخن منظوم از سحر
۳۶	بخش ۱۵ - در توصیف شب و شناختن دل
۴۰	بخش ۱۶ - خلوت اول: در پرورش دل
۴۱	بخش ۱۷ - ثمره خلوت اول
۴۴	بخش ۱۸ - خلوت دوم: در عشرت شبانه
۴۶	بخش ۱۹ - ثمره خلوت دوم
۴۶	بخش ۲۰ - مقالات اول: در آفرینش آدم
۴۶	بخش ۲۱ - داستان پادشاه نوسید و آموزش یافتن او
۵۰	بخش ۲۲ - مقالات دوم: در عدل و نگهداری انصاف
۵۲	بخش ۲۳ - حکایت نوشیروان با وزیر خود
۵۴	بخش ۲۴ - مقالات سوم: در حوادث عالم
۵۷	بخش ۲۵ - حکایت سلیمان با دهقان
۵۸	بخش ۲۶ - مقالات چهارم: در رعایت از رعیت
۵۹	بخش ۲۷ - داستان پیر زن با سلطان سنج
۶۱	بخش ۲۸ - مقالات پنجم: در وصف پیری
۶۳	بخش ۲۹ - داستان پیر خشت‌زن

بخش ۳۰ - مقالات ششم: در اعتبار موجودات	۶۴
بخش ۳۱ - داستان سگ و سیاه و روباه	۶۶
بخش ۳۲ - مقالات هفتم: در فضیلت آدمی بر حیوانات	۶۸
بخش ۳۳ - داستان فریدون با اهو	۷۰
بخش ۳۴ - مقالات هشتم: در بیان آفرینش	۷۱
بخش ۳۵ - داستان میوه فروش و روباه	۷۴
بخش ۳۶ - مقالات نهم: در ترک مئونات دنیوی	۷۴
بخش ۳۷ - داستان زاهد توبه شکن	۷۶
بخش ۳۸ - مقالات دهم: در نمودار آخرالزمان	۷۷
بخش ۳۹ - داستان عیسی	۸۰
بخش ۴۰ - مقالات یازدهم: در بیوفایی دنیا	۸۱
بخش ۴۱ - داستان موبد صاحب نظر	۸۲
بخش ۴۲ - مقالات شانزدهم: در وداع منزل خاک	۸۴
بخش ۴۳ - داستان حکیم متنازع	۸۵
بخش ۴۴ - مقاله یزدان: در نکوهش جهان	۸۷
بخش ۴۵ - داستان حاجی و صوفی	۸۸
بخش ۴۶ - مقالات چهاردهم: در نکوهش غفلت	۹۰
بخش ۴۷ - داستان پادشاه عالم با مکر راویزی	۹۲
بخش ۴۸ - مقالات پانزدهم: در نکوهش شیران	۹۴
بخش ۴۹ - داستان ملکزاده جوان با افسان پیر	۹۶
بخش ۵۰ - مقالات شانزدهم: در جایگاه روه	۹۷
بخش ۵۱ - داستان کودک مجروح	۹۹
بخش ۵۲ - مقالات هفدهم: در پرستش و تجرید	۱۰۰
بخش ۵۳ - داستان پیر و مرید	۱۰۲
بخش ۵۴ - مقالات هیجدهم: در نکوهش دو رویان	۱۰۳
بخش ۵۵ - داستان چشید با خاصگی مجرم	۱۰۴
بخش ۵۶ - مقالات نوزدهم: در استقبال آخرت	۱۰۷
بخش ۵۷ - داستان هارون الرشید با حلاق	۱۰۷
بخش ۵۸ - مقالات بیستم: در وقاحت ابنای عصر	۱۰۸
بخش ۵۹ - داستان بابل با باز	۱۰۹
بخش ۶۰ - انجام کتاب	۱۱۰

بیشگفتار:

اختلاف و شاید جنگی جدید در بین کشورها (مخصوصاً کشورهای همسایه در آسیای
می و خاورمیانه) اتفاق افتاده که خاک، مراسم و افتخارات کشورهای دیگر را به نام ملت
کشور خود ثبت کنند از ثبت آیین، سرگرمی‌ها و بازی‌ها گرفته تا شعرها و ادب و خاک و
جزایر. کشوری که سعی در سرقت افتخارات و ستارگان علم، ادب و هنر سایر همسایگان
بود از هر سی و شصت گاهی برای اثبات ادعای پوچ خود با کشورهای دیگر هم دست هم
می‌شود مثلاً کشورهایی که مجسمه‌ای از نظامی را در میدانی در کشورش نصب نموده
و ظاهراً در روز آیینی شاعر آذربایجانی. این چنین است در مورد نظامی گنجوی
و موارد دیگر تغییراتی چند که نه تنها کشور همسایه، بلکه هم‌دستان وی در
سرقت آن از کشورمان مشتعل بودند. این ترتیب در آینده‌ای نه چندان دور باید منتظر
روزی باشیم که عید نوروز به نام اچیم‌تاش و حتی تخت جمشید به نام یونانی‌ها خلیج
فارس به نام امارات و ... باشیم. حدیثی را که در این عمل برگزاری بزرگداشت‌ها
و مناسبت‌های مختلف بین‌المللی به دور از سرگرمی‌ها و تعصبات خشک به نام
مشاهیرمان می‌باشد و همزمان به فکر طرح ادعای برگرداندن شایستگی‌های به سرقت رفته
کشور باشیم که هیچ‌یک از اینها بی‌همکاری مسئولین و آحاد کشور و مردمی در این
مسیر میسر نیست.

در مورد نظامی گنجوی، که کشور آذربایجان پیش قدم شده باین کار که سوابق آنها
نظامی گنجوی را با نظامی قونوی که از شاعران عهد عثمانی است جایگزین کرده است
در صورتی که چنان که به نظامی نسبت می‌دهند وی در تفرش به دنیا آمده و سپس به تبریز
پدر خود، یوسف، به گنجه عزیمت نموده و عاقبت در همان جا هم وفات یافته است. دلیل
بر این مدعا سروده‌ی وی در اقبالنامه است که چنین گفته:

بودم کرد در کربلایم ولی از قریان شهرنم

بفرش دی بست نامم و نای از آغاشده نامم

از این دو بیت، هم به تولد نظامی در تفرش و هم به حضور انبوه شاعران قرن ششم که در گنجینه مرکز شعر و داستان آن زمان زندگی می کرده‌اند پی برد. چنانکه در کتاب نزهت‌المجالس شعرهایی از بیست و چهار شاعر پارسی‌گوی اهل گنجینه از قبل از حمله مغول بیان شده که این تعداد شاعر پارسی در قرن ششم و هفتم «که نظامی خود را ذری در دریای شاعران گنجینه می‌داند» نشان از آن است که زبان و ادبیات فارسی در آنجا در بین مردم رواج داشته و زبان مردم در کوچه و بازار هم پارسی بوده است. نظامی از شعرای سبک عراقی است که خود را پارسی زاده می‌داند چنانکه در لیلی و مجنون خود می‌گوید:

و همان فتح‌پارسی زاده از اهل عرب‌زمین گزیده

این بیتا نشان می‌دهد که نظامی به پارسی بودن (اهل تفرش بودن) و پارسی زاده بودن خود اقرار داشته. نیز با هم‌چنان ایرانی خواهیم دانست، لذا از مسئولین محترم تقاضا کرده تا نسبت به بازبینی سبک‌های شاهیر و مراسم مان اقدامی شایسته نمایند. ما نیز به نوبه خود اعلام آمادگی و همکاری خود را اعلام می‌نماییم.

علی آزادواری